

РЕЦЕНЗІЯ

доцента кафедри іноземної філології і перекладу
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
доктора філософії з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»,
доцента **СЕРГІЄНКО Ольги Ігорівни**
на дисертацію **ПРИТИКИ Оксани Іванівни** на тему:
**«Формування мотивації майбутніх агробіологів
до професійної підготовки засобами інтерактивних технологій»,**
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»
галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»

Актуальність та доцільність дисертації. Сучасний розвиток аграрного сектору зумовлений глибокими трансформаціями, пов'язаними з упровадженням цифрових технологій, автоматизацією виробничих процесів, використанням інноваційних біотехнологічних підходів і глобальними викликами продовольчої безпеки.

За таких умов професійна діяльність агробіолога перестає бути суто традиційною й дедалі більше орієнтується на аналіз даних, системне мислення, застосування точного землеробства, цифрових моделей та інтелектуальних систем підтримки рішень. Все це потребує нових підходів до підготовки фахівців у сфері сільського господарства, здатних не тільки володіти сучасними технологіями, а й демонструвати високий рівень мотивації до професійного навчання, професійного розвитку й науково-дослідної роботи.

До чинників, які актуалізують тему дослідження, варто віднести виявлені авторкою важливі суперечності між: потребою суспільства у висококваліфікованих і вмотивованих фахівцях агробіологічного профілю та недостатнім науково-методичним забезпеченням процесу їхньої підготовки у закладах вищої освіти; розумінням провідної ролі мотивації у професійній підготовці майбутніх агробіологів і недостатнім врахуванням цього чинника у освітньому процесі; між значним формувальним потенціалом інтерактивних технологій і низьким рівнем їх використання у закладах вищої освіти, які здійснюють підготовку майбутніх агробіологів.

Отже, з огляду на потребу розв'язання суперечностей та важливість теми дослідження його актуальність не викликає сумнівів.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Ознайомлення із текстом дисертації дає змогу констатувати, що авторка досить переконливо обґрунтовує вибір теми, коректно визначає об'єкт та предмет дослідження. Відповідно до мети дослідження логічно сформульовано основні завдання та обрано відповідним чином доцільні методи дослідження.

Ступінь обґрунтованості й достовірності результатів дослідження О. І. Притики підтверджується: методологічною й теоретичною базою вихідних позицій дослідження;

системним аналізом теоретичного матеріалу; комплексним застосуванням теоретичних, статистичних та емпіричних методів дослідження; значною джерельною базою, що включає нормативно-методичні документи, монографії та інші наукові праці вітчизняних і закордонних дослідників і нараховує 261 найменування, з-поміж яких 47 – іноземною мовою, а також можливістю впровадження запропонованих педагогічних умов формування мотивації майбутніх агробіологів до професійної підготовки засобами інтерактивних технологій в освітній процес українських закладів вищої аграрної освіти.

Структура роботи відзначається логічним викладом матеріалу, збалансованістю складових частин і підпорядкована реалізації основних завдань дослідження.

Основні положення та результати дисертації висвітлено в 16 наукових і науково-методичних працях, з яких 4 статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, розділ колективної монографії, 11 тез наукових доповідей.

Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій. Достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій виконаного дослідження забезпечені комплексною дослідницькою методологією, обґрунтованістю вихідних позицій авторки виконаного дослідження, застосуванням комплексу взаємодоповнюваних методів, адекватних предмету, меті та поставленим завданням, об'єктивним аналізом одержаних результатів експериментального дослідження, а також їх всебічною апробацією на науково-практичних заходах, успішним упровадженням результатів науково-дослідної роботи та застосуванням їх в освітній практиці.

Серед найсуттєвіших отриманих наукових результатів варто відзначити такі: 1) визначено й обґрунтовано педагогічні умови формування мотивації майбутніх агробіологів до професійної підготовки засобами інтерактивних технологій; 2) розроблено модель цього процесу, яка складається з чотирьох взаємопов'язаних блоків (цільовий, операційний, діагностичний, результативний); 3) уточнено структуру мотивації майбутніх агробіологів до професійної підготовки, критерії з відповідними показниками та рівні її сформованості; 4) визначено найбільш ефективні інтерактивні технології у формуванні мотивації майбутніх агробіологів до професійної підготовки та класифіковано їх за основними аспектами використання з цією метою.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації. Структура дисертації є традиційною, робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури до кожного розділу та додатків. Ця структура повністю відповідає меті дослідження та поставленим у ньому завданням.

У вступі до дисертації авторка визначає об'єкт, предмет та мету дослідження. Об'єктом дослідження є процес формування мотивації майбутніх агробіологів до професійної підготовки, а його предметом стали педагогічні умови формування мотивації майбутніх

агробіологів до професійної підготовки засобами інтерактивних технологій. Мета дисертаційного дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні та емпіричному вивченні особливостей формування мотивації майбутніх агробіологів до професійної підготовки засобами інтерактивних технологій. Дослідниця визначила п'ять основних завдань, що реалізуються на різних етапах наукового дослідження. Для їх реалізації було використано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів.

Перший розділ присвячено аналізу праць вітчизняних і зарубіжних науковців, уточнено ключові поняття дослідження та визначено структуру мотивації майбутніх агробіологів до професійної підготовки. Дослідження вітчизняної теорії і практики професійної підготовки майбутніх агробіологів дали здобувачці підстави визначити поняття «професійної мотивації студента» як сукупність чинників і процесів, які, відображаючись у свідомості, спонукають особистість до навчання професійній діяльності та до її ефективного виконання.

Також О. І. Притика зацентувала увагу на основних труднощах в мотивації до навчання студентів-агробіологів в Україні, із-поміж яких авторка називає: невисоку престижність професії; розрив між теорією і практикою під час навчання у закладі вищої освіти, низька поінформованість про кар'єрні траєкторії; екологічні та кліматичні виклики: необхідність адаптації до глобальних змін вимагає постійного оновлення знань. Особлива увага приділяється мотиваційному конфлікту, що висловлюється через протиріччя між жорстким зовнішнім контролем ринку праці/закладу вищої освіти та внутрішнім прагненням студента до творчості, інновацій та автономії.

У *другому розділі* було визначено й обґрунтовано педагогічні умови формування мотивації майбутніх агробіологів до професійної підготовки в умовах сучасної вищої аграрної освіти. З урахуванням наявних досліджень, О. І. Притика доводить, що педагогічні умови є не просто середовищем, а представляють собою цілеспрямовано створені обставини, які активізують внутрішню та зовнішню мотивацію здобувача освіти. Авторка визначила, що успішне формування мотивації майбутніх агробіологів до професійної підготовки можливе завдяки дотриманню таких педагогічних умов як: актуалізація професійної значущості агробіології та її сучасних викликів; використання інтерактивних технологій, що забезпечують емоційне залучення, активізацію мислення й моделювання реальних професійних ситуацій; практико-орієнтоване оновлення змісту підготовки; організація партнерської продуктивної навчальної взаємодії викладача і студентів на основі інтерактивних комунікаційних інструментів; створення мотиваційного освітнього середовища.

Притика О. І. розробила модель процесу формування мотивації майбутніх агробіологів до професійної підготовки, яка складається з чотирьох блоків: 1) цільового (визначає мету

і завдання формування мотивації студентів); 2) операційного (представляє реалізацію педагогічних умов, які сприяють формуванню мотивації майбутніх агробіологів до професійної підготовки); 3) діагностичного (представляє методики оцінювання рівнів сформованості мотивації за визначеними критеріями і показниками та динаміку її розвитку); 4) результативного (відображає результати процесу формування мотивації майбутніх агробіологів до професійної підготовки). Уточнено критерії, показники та рівні сформованості мотивації майбутніх агробіологів до професійної підготовки, а також визначено найбільш ефективні інтерактивні технології та класифіковано їх за основними аспектами використання з метою формування мотивації майбутніх агробіологів до професійної підготовки.

У *третьому розділі* презентовано організацію та перебіг педагогічного експерименту, здійснено аналіз його результатів.

Педагогічний експеримент було реалізовано у три етапи: констатувальний, формувальний та контрольний, у ньому взяли участь студенти агробіологічного факультету НУБіП України. Отримані дані на контрольному етапі експерименту та їх покомпонентне порівняння серед здобувачів освіти експериментальних і контрольних груп засвідчило значне зростання кількості студентів з високим рівнем сформованості ціннісно-мотиваційного, когнітивного і діяльнісного компонентів мотивації.

Статистична обробка результатів контрольних та експериментальних груп дали підстави авторці стверджувати, що запропоновані організаційно-педагогічні умови є ефективними.

Отже, можна дійти висновку, що О. І. Притика досконало володіє методами наукового педагогічного дослідження. Дисертація містить таблиці та рисунки, що добре ілюструють поданий матеріал. Загальним висновком є те, що мета дослідження дисертантки була досягнута, а завдання вирішені.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Аналіз дисертації та наукових публікацій не виявив фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації чи будь-яких інших порушень принципів академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. У цілому, позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертанткою результатів, слід відмітити низку дискусійних положень і зауважень до змісту роботи:

1. Висновки до розділу 1 варто було б розширити, зокрема, щодо сутності мотивації майбутніх агробіологів до професійної підготовки.

2. Додаткового опрацювання потребує опис систематизації цілей діяльності суб'єктів навчального процесу в контексті професійної підготовки майбутнього агробіолога, представлений у розділі 2.

3. На нашу думку, робота тільки виграє, якщо основна увага буде чітко сконцентрована на окремих аспектах застосування інтерактивних технологій.

4. Під час опису реалізації педагогічних умов варто було зробити більший акцент на специфіці використання деяких засобів (наприклад, методу case-study).

Висловлені зауваження і побажання, скоріше, є рекомендаціями для подальшої наукової роботи й не зменшують високої оцінки дослідження О. І. Притики в цілому, його наукової та практичної значущості.

Загальний висновок. Дисертація на тему: «Формування мотивації майбутніх агробіологів до професійної підготовки засобами інтерактивних технологій» є завершеним, цілісним, самостійним науковим дослідженням, яке має наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а її авторка Притика Оксана Іванівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Рецензент доцент кафедри іноземної філології і перекладу Національного університету біоресурсів і природокористування України, доктор філософії з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка», доцент Ольга СЕРГІЄНКО